

655

~~РР 511~~

З НАМИ БОГ

Матеріали до улаштування ювілейних
академій у 950-ліття Хрещення України

Л Ї В І В

1 9 3 8

З НАМИ БОГ

Матеріали до улаштування ювілейних
академій у 950-ліття Хрещення України

3655

В. Яковенко
м. Льв. обл. 1941
№ 6 (14) -
1941

Львів. бібліотека
АН. УРСР

Л Ї В І В

1 9 3 8

НА КЛАДОМ ДІЛОВОГО КОМІТЕТУ СВЯТА ХРИСТІЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ

Львівська державна
наукова бібліотека
№ 2487

→ 372.24-341.4-011.1

С Е Й Д Е Н Ї ЄГОЖЕ СОТВОРИ ГОСПОДЬ

ЗАГАЛЬНІ ЗАВВАГИ

Давно не святкував український народ такого великого свята. З хрещенням України нерозривно зв'язане ціле життя нашого народу, вся його культура, цілий близько тисячлітній його розвиток. Немає сумніву, що всюди, де тільки бється українське серце (крім більшовицької сатрапії), доложимо всіх зусиль, щоб це свято відсвяткувати найкраще, найвеличавіше, так щоб відчувати не тільки хвилинну радість і піднесення духа, але щоб у душу набрати якнайбільший запас нової снаги й живого вогню та витривалости на шляху до майбутнього.

Ця книжечка має бути поміччю для тих, що згідно з програмою устійненою Ювілейним Діловим Комітетом улагоджуватимуть ювілейну академію, згл. святочні сходи в парохії, чи в окрузі. Книжечка не звільняє від праці, ані не відбирає самостійної ініціативи. Улегшує працю остільки, що звільнює від шукання за джерелами до реферату, від листкування поетичних творів наших поетів, зібраних не тільки в книжках, але й розсіяних по всіляких часописах та журналах, від шукання за відповідним музичним твором тощо. Думаємо, що таке влегшення всі радо привітають, головню там, де далеко до якогонебудь культурного осередка, де нема бібліотеки, де вибір творів, відповідних до зложення програми, представляє більші труднощі, як сама підготовка й виконання.

В цій думці працювали ми над зложенням цієї кни-

жечки і в цій думці передаємо її українській суспільності.

Зложення програми при допомозі цього підручника треба пристосувати до місцевих умовин і сил. Від цих умовин залежатиме, чи уладимо величаву **академію**, чи обмежимося до скромніших **святочних сходин**. Іде про те тільки, щоб не лишилося ні одної місцевості, де громадяни не добули б із себе „максімум“ своєї спроможності для гідного відсвяткування великого дня.

Програма скромних святочних сходин конче міститиме в собі:

1. Відспівання якоїсь релігійної пісні (гимну). Якщо нема вишколеного хору, то буде це загально відома церковна пісня, відспівана всіми учасниками свята.
2. Приступний реферат-промова; повинен його виголосити найрадше сам священик-парох, а якщо людина світська, то така, що вміє промовити не тільки гарно, але й приступно, зрозуміло, щоб приявні усвідомили собі добре ціль сходин та винесли певне знання подій звязаних із історичним моментом.
3. Деклямація. Її вибір треба узалежнити від культурного рівня більшості слухачів. На селі дуже підходитиме вірш О. Бабія „Хрещення України“ (гл. стор. 23), бо містить у собі в поетичній формі опис історичної події-хрещення, а тимсамим є неначе доповненням реферату. Дуже добре також буде, якщо виступлять із деклямаціями діти (гл. „Дитяча молитва“ на стор. 30), або „Під ювілейним хрестом“, стор. 27).
4. На закінчення знову виступить хор, згл. всі учасники сходин відспівають якусь відповідну церковно-національну пісню.

В місцевостях, що розпоряджають більшими можливостями (вишколений хор, вправні декляматори, орхестра, відповідно уладжена сцена) програма академії в міру цих спроможностей пошириться. Менш-більше можна подати таку схему:

1. Відповідний кант у виконанні мішаного хору, нпр. „При шелесті стягів і лент“ Б. Кудрика (видання Ділового Комітету, ціна 2.00 зл.).
2. Святочна промова. (Зразок двох промов містимо на стор. 8-14). Всякі відхилення в змісті й формі треба узалежнити від рівня інтелігенції слухачів.
3. Хорова продукція (гл. вибір пісень на стор. 41).
4. Історичний реферат про хрещення Руси-України та його значення. Праця дир. О. Терлецького поміщена тут на стор. 33 є подумана як джерело для прелегента, а не готовий текст. На її основі треба собі сконструувати доповідь, маючи на увазі культурний рівень аудиторії. Без змін можна еwent. цей реферат виголосити перед інтелігентнішою публікою. Для популярного реферату можна дуже добре покористуватися також ювілейною книжечкою О. Горицьвіта „Світло з неба в Україні“, вид. Діл. Комітету, ціна 50 гр.*) Врешті треба зазначити, що як промова так і реферат повинен бути виголошений, а не читаний. Прелегент, що виголошує з пам'яті, панує зором над аудиторією. Між ним і слухачами витворюються невидимі нитки духового контакту, публіка в напруженні слухає й переживає його думки. При читанні того духового зв'язку нема, увага на салі мінімальна, публіка нудиться й чекає, коли нарешті це нудне читання скінчиться.
5. Хорова, або музична продукція.
6. Деклямація (гл. вибір поезій на стор. 15). Приготування деклямації до прилюдного виступу дуже часто маловажиться як щось легке, чому не треба посвячувати багато часу й праці та відкладається на останню хвилину. Дається комусь-там текст до вивчення напам'ять (або навіть не дуже напам'ять, бо від чого ж суфлер?) і — „якось то буде“. „Декляматор“ або не навчиться добре, зацукується й викликає сміх, або своїм виголошенням, без зрозуміння, без чуття, без відповідної моду-

*) На кінці цієї книжечки подаємо список публікацій, що появились з нагоди ювілею, незалежно від Діл. Комітету, а які теж можуть бути придатні при зложенні доповіді.

ляції голосу, без заховання ритмічної будови вірша знущається над поетом і над аудиторією, яка легше відідохне, коли „деклямація“ скінчиться. А міжтим огненне слово поета, подане в відповідній мистецькій формі, запалює душу слухача, заставляє живіше битися серце, запліднює його великими бажаннями та порушує волю до праці над їх здійсненням. Організатор академії мусить наперед сам просто діювати цілий матеріал можливий до рецитовання та призадуматися, котрі з цих творів будуть зрозумілі для місцевої публіки. Другий етап — це буде підшукування виконавців. Не кожна деклямація відповідна для кожного декляматора. Хтось добре деклямував „Івана Підкову“, але з того не виходить, що він таксамо добре задеклямує „Мені однаково“. Треба добре застановитися, чи текст вимагає у виголошенні тону героїчного, торжественно патетичного, чи м'яко-ліричного й відповідно до того вибрати рецитатора. Зайве додавати (хоча й тут бувають нераз каригідні занедбанні), що рецитатор (ка) мусить мати чисту, без ніяких органічних хиб, вимову. Щойно коли найдемо таку людину, даємо їй текст до вивчення. Коли це людина невеликої освіти, то треба їй насамперед самому даний вірш добре прочитати й вияснити, а опісля часто контролювати поступи в підготові деклямації (проби) та звертати увагу на недотягнення й недостачі. Конечно вимагати докладного вивчення напам'ять!

7. Музична точка е.в. попис якогось іншого хору, нпр. мужеського, чи дитячого.
8. Дитяча деклямація (може бути збірна гл. стор. 27), або мельодеклямація.
9. Хор.
10. Сценічна картина (гл. стор. 43). У виконання її треба вложити чимало праці, бо невідповідно підготована може викликати зовсім небажаний ефект — сміх, а тимсамим знівечити цілий успіх свята.

Відспівання гимну закінчує академію.

Не перевантажувати програми надміром точок. Програма зложена з 10 точок, як вище подано, аж надто багата. Виконання всіх точок не повинно зайняти більше, як 1½ до 2 годин. Бувають концерти й свята, що складаються навіть із 20 точок і тривають нераз і по 4 години. В переповненій салі витворюється неможлива температура й атмосфера, люди перетомлені, поденервовані, — досить мають „свят“ на довгий час. Що й говорити тут про піднеслий, святочний настрій, що його має витворити така академія й який публіка має понести з собою додому.

Коли вже ми згадали про святочний настрій, то треба сказати, що дуже причинюється до його витворення відповідна декорація салі та сцени. Тому треба про це також заздалегідь подбати. Уложити собі проєкт декорації й поручити молоді виконання, допильновуючи уважно цієї праці.

Салю можна гарно прикрасити фестонами з гілячок дуба або смереки, а в певних відступах завісити щити з Володимировим хрестом. Можна їх зробити на зразок ювілейної відзнаки (гляди остання сторінка обгортки цієї книжки). Щит витинаємо з картону та малюємо синьою краскою, а на ньому жовтою або золотом намалюємо Володимирів хрест, роки 988—1938 та прикраси.

Сцену уладимо так, щоб легко було змінити її до потреб інсценізації кінцевої картини. Докладніші вказівки подаємо при кінці цієї книжечки.

Врешті треба памятати, щоб на кожному кроці все нагадувало, що переживаємо небуденні хвилини. Тому подбаємо, щоб усі учасники свята мали ювілейну відзнаку, щоб кожна хата була прикрашена ювілейним образом, щоб кожний громадянин, а навіть кожна дитина мала пропам'ятну книжечку.

В наших руках великий скарб! Не занедбаймо його, а доложім усіх зусиль, щоб придбати для народу якнайбільше моральних користей.

ТЕКСТИ ДО ПРОГРАМИ

П Р О М О В И

I.

В. Глібовицький

СЛАВА ХРИСТУ — ВОЛОДАРЕВІ УКРАЇНИ!

Святочна Українська Громадо!

Не кожне українське покоління мало те щастя, що саме припало нам. А щастям і то великим щастям повинні ми вважати наше духове відродження, що його саме переживає в сучасну пору наша українська нація.

Годі тут широко доказувати цей радісний факт, що його свідками та учасниками є саме ми, тимбільше, що він ще далеко не завершений, що властиво ось на наших очах здійснюється. І нема сумніву, що це велика ласка Божого Провидіння, що саме в цей важний та переломовий час у житті нашого народу припадає небуденний ювілей найбільшої події української історії. Саме цього року минає девять і пів століття від цієї памятної хвилини, коли Русь-Україна прийняла св. Хрещення,новила свою душу в чудотворній купелі св. Хрещення та стала учасницею Христового Царства. Нове світло з неба освітило українську землю й його животворне проміння розбудило нове життя, воскресило в українському народі нового лицарського духа, який зродив у нашій історії довгий ряд славних лицарів-героїв, що не перевелися й до сьогоднішнього дня.

Роздумуючи над такою великою подією, як хрещення цілого народу, насувається стільки глибоких та вагітних думок, що направду годі в короткому слові бодай частинно їх вичерпати — зясувати. Тому мусимо обмежитися тільки до деяких, головніших.

Мабуть ще недавно був у нас такий сумний стан загального затемнення людських умів, що навіть серед

т. зв. освічених людей — і то переважно серед них, — панували зовсім хибні погляди на такі переважні справи, як релігія, Церква, християнство, християнська культура. Ще недавно білими круками були ті, що не зо звичайної привички чи там загально прийнятого звичаю, але свідомо і з переконання явно і славно виступали в прилюдному житті як християни. Тоді це було дуже немодне, а навіть ризиковне, бо зовсім інакший був дух часу. Цей дух мав на собі зовсім інакшу печать, печать вільнодумства та як не явної, то бодай скритої боротьби з Богом, Церквою та християнством. І треба було аж цієї жахливої дійсности, що її створили безоглядні визнавці того ж вільнодумства комуністи-більшовики, щоб у цілій повноті виявилася правда про неоцінену вартість християнства. Так, треба було аж жахливих пожарів більшовицької резолюції, щоб відкрилися очі засліпленим, треба було аж соток тисяч жорстоких розстрілів невинних жертв, щоб відчинилися уші глухих на Боже слово. І щойно на жахливому досвіді, що його перевели й ще далі переводять безвірки-більшовики, стало людям ясно, що значить усунути християнські засади з суспільного життя. Бо ніщо інше, як здорові засади Христової науки є тою непохитною основою, найтривалішим фундаментом, що тільки на ньому можна безпечно ставити важку будову суспільного життя. Пригадаймо собі тільки, що сталося з родиною ось там у більшовицькому „раю“. Батьки, діти та й взагалі рідня між собою стали найтяжчими ворогами, що нераз залюбки себе взаємно винищують та ще й чваняться тим. А зграї бездомних дітей, що всі свої найкращі весняні-юні сили віддають на службу гріхові, проступкові, злочиніві — чи ж не є тим найяскравішим доказом, що так звана безбожницька культура це справжня руїна — пекло на землі.

І ось на цьому вже прикладі ми можемо зрозуміти, яке великанське значення має християнство й яке велике діло було те, що його 950 літ тому довершив св. Володимир Великий. Додаймо ж ще до того ті неоцінені добра, що ними збагатила нова християнська віра наше національне життя, вносячи в нього почуття національної єдности та покликання до особливої ролі, що її

призначило українській нації Боже Провидіння, то на правду не зможемо вийти з подиву для нашого преславного князя Володимира, що мав щастя довершити цього великого діла.

Але якось воно так є вже мабуть у самій людській природі, що людина часто доти не цінить скарбу, доки його не втратить. Знана річ, що справжню ціну здоров'я знає тільки той, хто перейшов важку недугу, хто бодай на час був позбавлений цього великого природного добра. Таксамо найбільшу любов Батьківщини має той, хто перетерпів за неї, хто власною душею досвідчив її великої ціни. Щось подібне було в нас і з цим неоціненим духовим скарбом, що ним є християнство. Доки цей скарб збагачував ціле суспільне життя, що саме завдяки йому буйно цвіло й розвивалося, доти не застановлялися над тим, що буде, як цього скарбу не стане, як його прогайнують або й викинуть на смітник.

Мимоволі насувається на думку славна Христова притча про блудного сина, що добровільно, з бутної сваволі покинув достатній батьківський дім і зо своєю пайкою майна пішов на вільну чужину. І щойно розтративши все майно, пізнав він його ціну та зрозумів цілу вартість добра, що його зазнавав у батьківському домі. Щось подібне приключилося було з християнськими народами Європи, що в 19-столітті майже зовсім занепали всі скарби християнської релігії та опановані духом вільнодумного лібералізму й безбожницького соціалізму зійшли на шлях блудного сина. На жаль, не остерігся перед цими манівцями й наш український народ, бо й серед нас не бракувало ложних пророків, пропагаторів соціалістичного радикалізму, вільнодумства та безвірства. Свідків цього сумного явища ще досить між живими, тому зайве докладніше змальовувати цю темну сторінку нашого недавнього минулого. Славити Господа, що це вже поза нами, що шлях блудного сина вже закінчився і прийшло спасення протверезіння, поворот до батьківських хоромів — нове релігійне відродження. Безповоротно минув уже час, коли наші прегарні церкви світили пусткою, коли Христос в Україні був майже опущеним сиротиною. Що правда тут і там ще чуємо про появу

якихсь недовірків- комуністів, але це вже тільки відокремлені факти, бо цілий український загаль по цей бік Збруча ясно й рішуче визначив своє становище під переможним прапором Христа-Царя. Це далекосягле рішення української нації за Христом поглиблюється з року на рік, з дня на день. Вистарчить пригадати наскільки воно поступило продовж 5-ти останніх років, від памятного свята „Українська Молодь Христові“. Направду годі здержати надміру почувань радости, що з цього приводу захоплює кожного з нас! Нова надія родиться в наших душах на саму згадку, що провід над українським народом знову поверне до рук Того, що Йому передав його славний володар української землі св. Володимир Великий. Як 950 літ тому, так і тепер Христос знову зацарює в Україні й наділить її могутністю, величчю та славою.

І навіть, коли наші очі глядять он туди на схід, на золотоверхий Київ і бачать ту жахливу дійсність, що там тепер панує, то не огортає нас чорна зневіра та безнадійність. Хто вміє бистріше приглядатися та уважніше прислухуватися, той мусить завважити це радісне явище, що й там існує непереможне змагання українського народу визволитися з жорстокої московської неволі та вернутися до повновартного життя, опертого на Христових засадах. Чи ж треба кращих доказів на те, як свята кров тисяч борців-мучеників за Христа й Україну?!

Тому в цю святочну хвилину величного ювілею 950-ліття Хрещення Руси-України треба нам глибоко вірити в цю вічну правду, що кров мучеників — це найкращий посів, що Голгофа — це за порука світлого Воскресення. Те, що переживає український народ під сучасну пору є ніщо інше, як друге хрещення — хрещення крові. А сила його невимовно велика! Бо сам Бог його приймає та вінчає вінцем вічної слави.

А з ким Бог, той певно переможе!

У Льва-Городі, в празник Евхаристійного Христа, 26. червня 1938.

ВОЛОДИМИРІВ ДАР

Святочна Громадо!

Велике свято, небувала подія згуртувала нас сьогодні в цій салі.

Ми нераз тут сходимося, нераз уладжуємо всілякі національні свята й ювілеї, але сьогоднішнє свято, сьогоднішній ювілей — найбільший із усіх, які тільки колинебудь ми святкували. В тисячлітній історії українського народу багато важних, великих подій. Ми нераз про них говоримо, пишемо, нераз їх пам'ять святочними сходами, концертами й академіями шануємо. Робимо це на те, щоб пригадати собі даний історичний факт, передати внукам і правнукам славу великих предків, самим дану подію добре зрозуміти, покритися на душі й із досвіду віків витягнути для себе та для своїх дітей науку на майбутнє.

Сумне назагал наше життя й більше в нас сумних, як радісних ювілеїв. Тимбільше мусимо радіти сьогодні, коли святкуємо пам'ять найрадіснішої з радісних, найвеличнішої з величних, найважнішої з важних подій в історії нашої нації.

Покиньмо на момент думкою теперішність, відірвімося від дійсності й поплиньмо далеко-далеко в минуле, до початків нашого народнього життя. Дев'ять соток років тому... Далекий час, але стараймося так вжитися думкою в колишнє, щоб не бачити тих соток літ і тих мільйонів могіл, що нас від тих часів відділили...

Наша, — наша власна, — русько-українська держава стоїть на вершці своєї могутності й слави. По перших піонірах нашої державности, по безогляднім Ігорі, по мудрій Ользі, по хоробрім Святославі, засів на великокняжому престолі в нашій столиці — Києві — великий Володимир. Сильною рукою й великим умом об'єднав усі племена, зв'язав їх із своїм престолом, запанував над народом не як тиран, а як найкращий батько й опікун. Отер сльози вдовицям, потішив сироти, нагодував голодних, справедливим судом засту-

пився за покривдженими. Благословив його весь народ, ясным сонічком називаючи, пісні про нього, про його славу, про добрі й великі діла співаючи.

Але мудрий Володар мав іще один дар для своїх дітей, дар із усіх дарів найбільший, найцінніший. Дар не для тіла й дочасного життя, але для духа та для майбутності цілого народу по вічні віки. Дар не тільки для тих своїх підданих, що тому девять соток років повмірали, але й для їх дітей, унуків і правнуків, дар і для нас — їх далеких нащадків.

Той дар — то хрест святий, що його цей мудрий князь поставив над Україною. Той дар — то віра в Правдивого Бога, яку він дав своїй державі, дбаючи не тільки про дочасне, але й про вічне добро та щастя своїх підданих. Це та сама віра, яку й ми сьогодні визнаємо, той Бог, в Якого вірили наші батьки й діди. Ту віру приніс нам, того Бога показав нам саме той наш славний князь, який тим чином ще й досі панує в наших серцях, об'єднуючи нас усіх в одну національну сім'ю, в одну духову державу, якої символом його герб — Володимирів хрест!

Чи може бути цінніший дар, чи може бути більший скарб?!

Вірою в Бога правдивого, в опіку й заступництво Його Пречистої Матері, зв'язав великий Володар усі племена своєї держави в один народ та поставив свою державу на вершку політичної могутності, а згодом також культурного розквіту. Але й тоді, коли силою всяких зовнішніх обставин наша держава впала, лишився українському народові той великий Володимирів дар — віра. Віри ніхто не був у силі нам відібрати. Віра як Бескид твердо вросла в душу народу. Віра витримала всі бурі, що їх переживав наш народ впродовж дев'яти соток років. Віра давала нам силу втриматися й не згинуть навіть тоді, коли пропала всяка надія, коли здавалося, що грізні хвилі по нас ніякого сліду не залишать. У хвилинах, коли ми все втратили й нічого вже не мали, ми мали ще дуже багато, — мали великий скарб, Володимирів дар — святу віру. В час, коли здавалося, що ми бідніші від найбідніших, ми все таки не перестали бути спадкоємцями й дідами Володимирової держави, бо мали в серцях найважливіший

елемент її монументальної будови — Христову віру.

Вона допомогла нам двигнутися з упадку, вона дала нам силу почати від основ будову на руїнах, вона сьогодні, як за Володимирових часів, споює нас в один національний моноліт і дозволяє бачити в недалеких майбутнім славу і блеск Володимирових часів.

Зрозуміємо тепер, чому таке радісне для нас сьогоднішнє свято, чому в тяжкий час і серед невідрадних обставин тріумфом горять наші очі, чому радуватися й веселитися нам треба, згадуючи про великий чин нашого найбільшого, найславнішого й найліпшого Володаря святого князя Володимира.

Памятку того великого чину ми відсвяткуємо сьогодні відповідно до наших сил — піснею, словом, радісним гомоном. Піднесемося на душі й підбадьорені вийдемо з цієї салі та вернемося до нашої щоденної праці. Але замало дамо, якщо на тому обмежимо наше святкування. Те піднесення духа, яке нам дадуть сьогоднішні святочні сходи, ми мусимо перенести в щоденне життя. Той скарб, який передав нам св. Володимир, мусимо очистити з буденного пилу, що насів на ньому з вини нашої байдужности. Та наша свята віра мусить засяти блеском таким, що нас вирізняватиме поміж усіма народами, а життя з віри повинно стати не тільки джерелом оновлення й відродження нашої **української** нації, але й початком відродження всіх народів світу, цілого людства, яке тільки в Христовій вірі, тільки в вірності її вічним правдам і засадам може найти лік на сучасне лихоліття.

Піднімімо ж високо Володимирів хрест! Покажім його всьому людству! Нехай засяє над світом, як колись над Володимировою українською державою й веде людство до кращих днів, яких і ми, Володимирові нащадки, напевно дочекаємо!

В. Щурат

З НАМИ БОГ!

З нами Бог!

Вже наше сонце сходить
Над полем і над гаєм,
Над нашим рідним краєм,
Надію в серці родить.
Чого ж ми ждати маєм?
До діла без тривоги!
З нами Бог!

З нами Бог!

Ми певні благодаті,
Що нас усіх огорне.
Поборем непоборне
При нашому завзятті.
На сили ми багаті;
Хто м'олод, стань за двох.
З нами Бог!

ПРИМІТКА. До цих слів уложив музику на дитячий або жіночий хор Б. Вахнянин. Ноти в співнику „Гей же разом“ Т-ва „Просвіта“, ціна 2.50 зл. Де цього не співали б, можна дати на деклямацію, найрадше 10—12 літньому хлопчині, відважному, живої вдачі, з дзвінким, чистим голосом. Віра в перемогу при Божій допомозі повинна захопити всіх слухачів. Одяг для декляматора народній, козацький.

ПРИ ШЕЛЕСТІ СЯГІВ І ЛЕНТ

При шéлесті стягів і лент,
При гóмоні дзвінкіх пісень,
Згадаймо дієвий момéнт,
Згадаймо той великий день!

Той день, коли Володимі́р,
Наш князь святий, подав нам хрест!
А хрест — це боротьба́, не мир,
Це вічний проти зла протéст.

Зверні́мо погляд вдалечі́нь
І обні́м ввесь час, проті́р:
За нами ген — поганства ті́нь,
А перед нами — блиски зі́р.

Хоча наш шлях увесь в терна́х,
До сві́тла правди йде́м вперед!
Вгору́ серця! Вгору́ наш стя́г!
Звертаймо вище, вище лет!

Добудьмо мі́ць з глибин душі́,
Скрі́пим і віру і любов
І Царство Бо́же на землі́
Будуймо си́льне, від осно́в!

ПРИМІТКА. До цього вірша уложив музику Б. Кудрик на мішаний хор а капелля. Ноти видав Діл. Комітет і їх можна набути в ціні 2.00 зл. за примірник. Де хор не співав би того твору, там дамо це як першу зчерги деклямацію, бо поезія дуже гарно висловлює ту радість і піднесення духа, що повинні нас огорнути в хвилинах Великого Ювілею. Декляматор (-ка) повинен (-на) мати дзвінкий, металічний голос і виголошувати вірш бадьоро, з ноткою радості й вірою в те, що на нашій землі, охрещеній св. князем Володимиром, уже незабаром збудуємо справжнє Царство Боже. Ця радість і віра мусить передатися також усім слухачам.

950 ЛІТ ПІД ХРИСТОВИМ ПРАПОРОМ

Україно! Зо сну Тебе збудила віра,
Защплена в серця народу — поганіна,
Що в бóжища, з каміння різьблені, повірив
І духом низько падав, нідів марно, гинув.
Він Пёрунові слав у дар кадильні дими,
Клонився вітрові і сонцеві і зорям, —
Аж вивів духа з тьми князь мудрий Володімир
Державу — вёлета, від моря аж до моря.
В Дніпрі скупав гріхи наро́ду і сторóщив
Всі бóжища з каміння, міді і опоки.
Сповнилися Андрея віщі словеса пророчі:
Над Києвом заблис вогнями хрест високий!...

Україно!

Колишня земле християнська, княжа земле,
О, срібний спомине невольного народу!
Тебе боялися Візантії твердині,
Тебе боялися шалені орди Сходу!
Про тебе слава йшла ген на далекий Захід,
Тобі клонилися чужі могучі трони!
Сьогодні — Боже наш! — на рідних нивах жак
І голод і печаль і кнут царів червоних...
А де колись — церкви, злотисті ясні бані,
Хрести пишалися — там кров, там зойк, там тюрми!

...Підём, підём усі, на бої довгожданні.
І Київ бу́де наш по довгім, лютім штурмі!
Із нами Сам Христос і Юр, Христовий воїн,
Із нами дух святий князя Володиміра:
Замовкне вже на все плакуча пісні ліра,
А вдарить волі дзвін на ясні, вольні бої —
І Київ бу́де наш...

О, рідна земле бідна,
Що стогнеш у ярмі червоного Нерона!
Молися і чекай на поклик волі дзвона
І вір, що будеш ще могутча і свободна!
...В Софії вдарять враз срібlistі волі дзвони
І в небо полетить молитва вдяки щира...
Від зла і злоби тьми народ наш охоронить
Десниця Божого Князя Володимира!

ПРИМІТКА. Вірш надається радше на мужеську, як на жіночу рецитацію. Потрібний вправний, не початкуючий, рецита-тор, що вміє модулювати (змінювати) голос відповідно до змі-сту. В першій частині — спокійне оповідання про давні поган-ські часи, далі нотка національної самопевності при словах, що „Мудрий Володимир створив державу-велета, від моря аж до моря“ й радости, що „над Києвом заблис вогнями хрест висо-кий“. Повна трагізму друга частина: протиставлення колишньої могутності й слави сьогоднішньому упадкові. Різким контра-стом звучать дальші бадьорі слова: „Підем, підем усі“... В них мусить звучати фанатична віра в перемогу, в те, що „Київ буде наш!“ Спокій і достойна повага закінчує деклямацію.

Ю Дараган

КИЇВ

Над містом в темряві — вогнистий хрест
Знявсь догори, як сяєво пожежі,
Вечірніх ліхтарів протест —
Що ніч загарбала барвисті межі,
Схилила день за виднокруг, за Брест...
Над містом в темряві — вогнистий хрест.

Вогнистий хрест, накреслений над містом,
Оповідає всім, що ні, не вимер
Наш славний рід! Людських осель намістом
Керує дотепер Великий Володимир.
І в небі символом яскравим і вогнистим
Палає хрест, накреслений над містом.

І стрепенулася душа мрійлива скита:
Ні, не могли створить різьблені кумирі
Ні зелені степів, ні безміру блакиті!
Шукати Бога князь послав у світ послів.

Пройшли усі краї розтужені варвари
І слухали молінь болгарів і герман,
Та душі степові ще гірш розчарувались:
Ні, прадідних богів цуратися дарма.

У Царгород іще ідуть, у храм Софії,
Знімали в дверях ще шоломи з гордих чол,
Бо люд увесь хиливсь, мов лан, що зерном спіє
І цар навколошки припав, забув престол...

Коли ж трикратне „Свят!“ роздалось на крилосах,
Пізнала Бога вмить душа войовників,
Під сталлю серце їх молінням затовклось,
Упали з всіми ниць на срібний звук дзвінків...

ПРИМІТКА. Рецитація відповідна для інтелігентнішої аудиторії, отже радше не треба вибирати її для виголошування на селі, де певно не буде зрозуміла. Інтелігентний рецитатор (-ка) старатиметься віддати тугу людської душі до світла, розчарування викликане безуспішними шуканнями, а врешті радість, коли душа найшла й пізнала Бога.

За Я. Савченком

ДЗВОНИ ВИЗВОЛЕННЯ

Дзвони, дзвоники, дзвонята, гомін тут і гомін там...
Щезне наворож проклята, усміхнеться доля нам.

Щез отруйний дух могили, щез на все без вороття
Знов забились наші жили жвавим живчиком життя.

Знову серце наше дзвонить, як дзвонило ген колись,
Тоті в місті Кия дзвони в нашім серці зайнялись.

Гимн воскресний в місті Кия це найвищий наш на́каз,
Не пропала кров нічія, що пролилась в чорний час.

В наші дзвони перелівні, в наші гимни голосні
Перейшли акорди гнівні мук, повста́ння і борні.

Перейшли, pereгpиміли грізні дії грізних днів,
Там, де бились, Янгол білий тихомирно пролетів.

Там, де чувся брязкіт зброї, прошуміла пісня крил, —
Пісня волі золотої, пісня візволених сил.

Горда пісня: — Геть з дороги все, що дивиться в труну!
З нами янгол перемоги, з нами янгол талану́.

Це від нього тоті свята, це від нього радість нам,
Дзвони, дзвоники й дзвонята, гомін тут і гомін там.

ПРИМІТКА. Пісня радості. Ця радість мусить промінювати не тільки з голосу й інтонації, але з усього вигляду молодого декляматора, а радше гарної декляматорки, що самою своєю появою внесе ясний промінь на сцену. Можна подумати про музичний супровід (меліодеклямація).

У. Кравченко

ПІД ЗАХИСТОМ СВЯТОЇ ДІВИ

Ограблений, пустий
наш рідний чорнозем —
без проводу — поради —
у безвісті ідем...
Знеможені — голодні —
спинились ми
Над берегом безодні,
а ніч така глибока,
а ніч така грізна...
Хто ж збереже нас від заглади?
Хто через прірви проведе
на правий шлях?
Прочани! —
зачнімо свій псалом —
Вона погляне —

наділить нас добром —
І від загибелі спасе —
Вона — Марія без порока,
Прославлена в віках!

В бувальщині —
Пречиста Пресвята
У зоряній короні
Все предкам нашим з поміччю ішла —
Все подавала їм — в негоді —
Свої зоружені долоні...

Володарі —
Володимір Великий
І князь наш Мономах —
Під захистом Святої Діви
Край боронили від ватаг —
І гинули половці,
Щезали орди печенігів диких...
В хідьбі подій —
Лицарство наше — козаки —
Із піснею: „Під Твою милість“
Ішли у бій —
І боронили християн
Від турків, від татар...

Прочани!
Вложім у наш псалом
Душі весь жар —
Нехай палає наша пісня,
як жертва цілопальна —
Вона — Марія — без порока —
На втомлених прочан —
погляне —
І силою надхне нас — до розправи —
З нащадками татар...
І покінчиться ніч глибока,
Скінчиться час і проб і кар,
Настануть дні —
і величі і слави!

СПІВАЙ ДУШЕ МОЯ

Співай, душе моя, похвальну псалму Богу,
Словами-зорями, словами-перлами, лунай і мерехти,
Співай, душе, ясно́го сонця перемогу,
Словами-рожами, словами-іскрами горить вогонь
[святий..

Співай, душе моя, могутню пісню Богу,
Злети на мене Голуб-Дух і крилами закрий,
Надхне́ний зміст налий у мене, в форму вбогу,
Нехай горить в очах захоплення вогонь святий.

Співай, душе моя, пречисту пісню Богу.
О, радуйся, о веселися вся!
Вкажи захопленим очам Твою дорогу,
Хай арфою Твоею стану я.

О серце, заспівай Йому похвальну псалму.
Ві́д єдиний Бог величний.
Надхне́ння вітер гне душі моєї пальму.
Він у всім акорд музичний.

ПРИМІТКА. Ця чудова поезія вимагає культурного рецитатора (-ки) з м'яким, ліричним голосом і ніжним вичуттям думок поета.

Ф. Невестюк

МОЛИТВА

Всеви́шній Творче! Ось перед Тобою
Ми знов із своїм серцем і думками.
Шукаючи душевного спокою,
Приходимо до Тебе із мольбою,
Як предки наші ще перед віками.
Забувши, що Ти правда віковічна,
Ми правду на землі найти хотіли,
Та стрінула нас доля зла, трагічна:
Ми, наче та дитина безпомічна,
І досі ще блукаємо без цілі.

У п'їтмі ми без світла заблудили,
Звернули вбік дорогою крутою;
По нетрях віру серця розгубили
І так розбиті стали край могили...
Над нам смерть примарою страшною.
То ж дай нам, Творче, силу і надхніння
На діло чесне і святе здобутись:
Влий нам в серця ясно́го просвітління
І поведи нас всіх на шлях спасіння;
Дай нам на путь правдиву навернутись!

ПРИМІТКА. Повага й молитовне скупчення — це перші постуляти цієї рецитації. Рецитатор звернеться лицем радше до хреста, згл. рел. образа на сцені, як до публіки.

О. Бабій

ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ

Задумавсь князь Володимир,
І мовив до Добрині:
— Настало царство зла і тьми
У нашій батьківщині.

Нема краси, нема добра,
Ні сили, ні любові.
Бажав і Ярополк, мій брат,
Моєї згуби, крови.

В чужих краях є згода, мир,
Є міць у Візантії,
Бо всюди Бог і світло вір, —
Без Бога лиш мій Київ.

Вже і сини мої й я сам,
Малуша, моя мати,
Не віримо старім божкам,
І на́рід віру тратить...

Зєднав я вже мечами Русь:
Аж по карпатські гори,
А все ж сумую я чомусь,
Біль серце моє оре.

Бо в серці просить щось на дні:
— Я прагну віри в Бога! —
А я не вірю вже, о ні,
В Дажбо́га і Стрибо́га!

Як я ще був малим хлоп'ям,
Бабуся говорила:
— Володиміре, чуєш? Тям,
Що у Христі лиш сила! —

Тож я пішлю своїх послів:
— Ідїть в чужі країни,
Шукайте нам нових богів,
Без Бога на́рід згине! —

II.

Верну́лись по́сли: „Княже, знай,
Ми всі краї сходіли,
Й пізнали ми, що грецький край
Найбільше Богу милий.

О, княже, княже, навернісь
На віру, що навчає:
— Бог лиш один і Він є скрізь,
Він в серці пробуває.

Вмирає Русь в безодні зла,
У Києві все горе,
Тільки Христова міць могла б
Втишити злоби море!

Тільки любов могла б звести
Усіх на путь єдину,
До спільної для всіх мети,
До перемо́ги, чину.

Тільки в Христі та сила, міць
Безсмертна і чудесна,
Що каже розступитись тьмі,
І вмерши, знов воскреснуть.

У Візантії у церквах
Ми чули: Бог між нами!
Яка краса́ у тих міста́х,
Де є Христові хра́ми!

Лиш там, де віра у Христа,
Що вчив любити ближніх,
Мистецтво, мудрість процвіта
І всі науки книжні.

То ж буде міць і в нас, закон,
Не буде кривди, зради,
Як на всю Русь, по Тису, Дон,
Христове світло впаде“.

І кликнув князь: — „Пришліть владик
До нас із Цареграду!
Старих божків усіх до рік
Скидайте без пощади.

Нехай хрестяться у Дніпрі
Усі, що Русь ще люблять,
Бо вже безвіря, злоба й гріх
Державу нашу гублять“.

III.

В весняний день, погідний день
Спішили до Славути
Всі русичі під звук пісень,
Щоб слово Правди вчути.

Сходились юнаки, старці,
І матері сходились,
Дітей держали на руці
Край Аскольда Могили.

А військо стануло рядом
В міцних шоломах з криці:
— Княже! Чолом Тобі! Чолом! —
Від руської землиці!

Сміялось сонце, наче світ
Радів увесь і небо:
О, земле руська! Вже завіт
Новий настане в тебе! —

Владики йшли з хрестом святим:
— Благослови, Ісусе!
Нехай пропадуть, наче дим,
Враги Христа і Руси!

А князь стояв понад Дніпром
На горах і промовив:
— Підеш, народе в бій зо злом
З новім знам'ям Христовим!

Підеш боротись не для зла
І не для вбивства, мести,
А щоб нам Русь рости могла
Для правди, волі, чести!

Підеш в мандрівку тисячліть
На бої і терпіння,
Творця сповнити заповіт:
— Де Хрест, там воскресіння! —

І хоч нераз упадеш ти
В неволю фараонів,
То переможеш, як рости
Не будеш без законів.

Як не поклонишся божкам
Чужим золотосайним,
А свого Бога знайдеш сам
На шляху, на розстайнім.

Як не підеш у храм чужий
Із лакомства, чи жаху,
І як не згубиш ти межі
Зла і добра на шляху.

Який щасливий я чомусь!
В душі нова надія:
— З Христом буде могутня Русь
Така, — як Візантія!

ПРИМІТКА. Легка змістом і формою рецитация, але з огляду на трохи більший розмір треба припинювати, щоб рецитатор дуже добре вивчив її напам'ять і не забувався та не попереставляв звороток. Вистерігатися монотонності. Оживлюють деклямацію розмови, які треба відповідно передати. Змістом вірш дуже добрий для тієї аудиторії, що потребує пізнання істор. факту; під тим оглядом ця деклямація доповнить реферат. Де про саме хрещення та зв'язані з ним перекази люди добре знають, виберемо для деклямації радше якусь іншу поезію.

ПІД ЮВІЛЕЙНИМ ХРЕСТОМ
дитяча збірна деклямація.

На сцені високий дубовий хрест із написом. До хреста підходять діти різних станів.

СЛАВКО: Гляньте, хрест стоїть високий,
А на ньому напис, знай,
Виритий в хресті глибоко;
Лесю, напис прочитай!

ЛЕСЯ: Чи ж не вмієш ти читати,
Прочитай на голос нам,
Напис добре ще пізнати,
Хоч старенький хрест вже сам.

СЛАВКО: Вміти вмію, та високо
Дуже напис цей тут є,
Замалий я ще і око
Не досягне там моє.

ІВАСЬ: Пострівайте, я найвищий,
Прочитаю напис всім,
Хоч вже час його принищив,
Але ще виразний він!
(читає): „В хрещення 900-ліття
Ми поставили хреста,
Щоб казав він нашим дітям:
Скарб наш віра є свята!“
Ось що нам цей напис мовить,
Що пригадує хрест нам:
Життя на́роду обнову
В вірі Господа Христа!

ГАЛЯ: Пятдесят років вже тому,
Як поставили хреста,
Тисяча без п'ятдесят літ,
Як в нас віра є свята.

РОМКО: Так, цей рік в нас ювілейний,
Говорив це й батько мій,
Святкувати скрізь будемо
Ювілей цей вже якстій.

ЛЕСЯ: Свято всеї України,
Де лиш на́рід наш живе,

Память про велику зміну,
Що дала життя нове!
Володiмир Святославич,
України володiр,
Дав народовi, державi
Кращий сонця дарiв дар.
Він прогнав поганства хмари
I відкрив нам Правди свiт:
Охрестив увесь свiй нарiд,
На шляхи повiв новi...

ЮРКО: Кажеш, Ромку, святкувати
Будуть скрiзь цей ювiлей —
Ой, не буде Київ-мати,
Що його св. Андрей
Благословив на столицю
Всеї нашої землi.
Лютий ворог там казиться,
Засiває зерна злi,
Виступає проти Бога,
Нищить віру скрiзь святу,
Не допустить він до того,
Не попустить він там пут!

ОРИСЯ: Хай i так! Хто ж має віру,
Відсвяткує теж i там
В серці своєму покiрно:
Вiрне серце — Божий храм,
Бо Христос Господь вітає
В кожному чистім серці все.
Де невинність серця маєм,
Силу там Христос несе!
Тож i там, хто вірить Богу,
Пригадає світлий час,
Як наготовiв дорогу
Нам до Бога рiдний князь.
Пригадає та до Бога
Враз молитву теж пішле,
Й Володiмира Святого
Він на поміч призове,
Щоб там Господа благав він,
Щоб скінчилось люте зло,
Щоб наново віри слава
Місто осяла й село.

ПЕТРУСЬ: Помолімся і ми, діти,
Нині тут ось край хреста,
Хай серця у нас освітить
Знову віра пресвята.

(Діти стають навколішки перед хрестом, складають
руки до молитви й моляться).

Молитва.

Українські ми діти,
Святий Володиміре,
Церкви святої Квіте,
Тебе просимо широ,
Встався Ти перед Богом
За весь твій рідний нарід,
Щоб прийшов кінець злого
І кінець Божій карі.
Щоб знов віра засяла
В Україні у славі,
Як давно в нас бувало,
Як у твоїй державі.
Бо лиш в тому є щастя
Твоєї України,
Так лиш піднести дасться
Край і Нарід з руїни.
І проси також Бога
І Пречистую Неньку,
Щоб терниста дорога
Вже скінчилась скоренько,
Щоб уже тисячліття
Святкував вільний Київ,
Славний, як давно в світі,
При Петровій при Скелі.

ПРИМІТКА. До цієї деклямації треба відповідно пригото-
вити сцену. Хрест на горбку, на тлі села. (Хрест старий, зперед
50 років). Дітей виступає восьмеро, але може їх бути більше:
всі клякають при кінці до молитви й моляться всі разом. Цю
збірну рецитацію треба добре з дітьми переробити, звертаючи
увагу головню на повільне, виразне та рівночасне виголошуван-
ня. Перша частинна має характер свободної розмови між дітьми,
— рухи й мова мусять бути свободні, невимушені. Нехай діти не
говорять обернені плечима до салі. До молитви клякають уло-
жені в мальовничу, але не штучну групу.

ДИТЯЧА МОЛИТВА

В ювілей, у цей святий
І ми українські діти
Хочемо разом іти,
Святкувати та радіти.
Девятьсот і п'ятдесят
Літ пройшло вже від хвилини,
Як Христос зійшов до хат
Української Родини.
І ось вже Ісус Дитя
В нас десятее століття
Вже несе нове життя
Також українським дітям.
А твоя заслуга в цім,
Наш св. Володиміре,
Тож Тобі подяку всі
Діти теж складають щиру.
І благаємо всі враз:
Ти проси у небі Бога,
Щоб в опіці мав все нас
І беріг нас все від злого.
І проси, щоб дав Господь,
Щоб уже тисячеліття
У Києві, над Дніпром
Могли святкувати діти.

ПРИМІТКА. Деклямувати може зовсім мала дитина 4—5-літня, аби тільки виразно й відважно говорила. Чим менша дитина, тим краще вражіння зробить ця „молитва“. Малого декляматора (-ку) одягнути в гарний народний одяг.

Я. Вільшенко

В ДЕНЬ ЮВІЛЕЮ

Ми зібрались тут сьогодні,
Щоб згадати славний час,
Коли ясний Хрест Господній
Переміг темноту в нас
І засяв у повній силі.

Свято ми, велике свято,
Будем нині святкувать —
Проминуло літ багато,
Девятьсот і п'ятдесят,
Як хрестився стольний Київ.

Князь могутній Володимир
Нарід Києва зібрав,
Мов великую родину, —
В хвилях голосніх Дніпра
Повелів усіх хрестити.

Як хрестилися кияни,
Князь молитву в небо слав,
Щоб Господь на нарід глянув
І щоб віра в нас росла
Та боролася пекла сили.

І боролася Україна
Пекла злобу, пекла зло;
Поки хрест святий без зміни
Несло місто та село,
Не блукали манівцями.

Кріпла віра в Україні, —
Кріпла сила наша враз;
Гасла віра, — то в руїні
І наш промінь щастя гас,
Не вдержалася держава.

Тож не йдім на роздорожжя,
Йдім під рамена Хреста,
Буде з нами ласка Божа,
Золотії Ворота
Знову вернуться у Київ.

ПРИМІТКА. Деклямація легка, відповідна для сільських слухачів. Вимагає від рецитатора тільки чистого, дзвінкого голосу, виразної дикції та доброго розуміння змісту. Вважати на ритміку, себто триматися зазначених наголосів: темнОту, ВолодИмир, воротА. Виразно протиставити в передостанній зворотці: кріпла віра, то кріпла й сила держави, гасла віра, — то погасло також щастя народу.

НЕ ХИЛЯЙТЕ ВДІЛ ПРАПОРА

Не хияйте вділ прапóра,
Лиш держіть його високо!
І не знайте, що покора,
Страх нікчемний, думка хора;
Хоч слізми заходить око —
Не хияйте вділ прапора,
А держіть його високо!

Має беріг кожне море,
А по бурі йде погода.
Лиш хто бореться — поборе,
Хто ж терпить лиш, тому горе.
Шкóда сліз, терпіння шкóда!
Має беріг кожне море,
А по бурі йде погода.

Хоч поборе ворог тіло,
Але духа він не зможе.
Поки серце не змарніло,
Йдім у бій бадьоро, сміло,
„Ще не вмерла“ — так нам Боже!
Хоч поборе ворог тіло,
Але духа він не зможе.

Підносімо свого духа
І розпалюймо до грані!
Хоч нас звáлить заверюха,
Нáрід обновіться з духа
І обновлений повстане...
Підносімо свого духа
І розпалюймо до грані!

ПРИМІТКА. Ця бадьора рецитація може бути останньою, а радше передостанньою точкою програми академії (перед відспіванням гимну) на те, щоб учасники вийшли піднесені на душі, з постановою все держати високо релігійний і національний прапор. Вірш вимагає інтелігентного рецитатора (-ки) з дзвінким, металічним голосом без ніяких недомагань вимови (чисте „р“!).

Омелян Терлецький

НАЙБІЛЬША ПОДІЯ В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Християнська релігія повстала й насамперед поширилася серед культурних народів, що мешкали в краях, положених над Середземним морем. Цей факт мав величезне значення не тільки для цих народів, але й для самого християнства. Ці народи високої культури, знеохочені вже зовсім до своєї поганської релігії, мали тепер перед собою справді високу релігію, яка вдовольняла їх розум і заспокоювала їх почування, а знову християнська релігія мала між цими народами людей, які при своїй культурі могли легше зрозуміти науку Христа, ніж некультурні варвари, могли дати належну інтерпретацію Христовій науки й могли цю науку, проповідовану першими апостолами та їх учениками, вложити у відповідну систему, оперту на догмах. І тому, коли повстала християнська Церква, то її організація оперлася на формах, взятих із тодішньої високої культури. Через те церква звязалася з тодішньою культурою, хочай зісталася всетаки особним і самостійним культурним чинником.

В IV. і V. столітті сталася в краях, положених над західньою частиною Середземного моря, отже в західній римській державі, велика політична катастрофа: варварські германи заволоділи цими краями й остаточно в 476. році розвалили західню римську державу. Тоді й християнство дізнало великої шкоди, бо між християнську людність увійшли поганські германи та й над нею запанували. Християнська Церква знайшлася у великій небезпеці й треба було великої активності з її боку, щоб опанувати ситуацію й варварських герман приєднати для християнства та для католицької Церкви.

Інакше було в східній римській державі, що її називано також візантійською або грецькою. Ця держава встоялася перед натиском як герман, так і інших вар-

варських народів і тому тут християнство ані не мало перед собою тієї небезпеки, що була на заході, ані не мало перешкод у дальшому своєму розвитку. Воно далі мало до діла з культурною людністю. Тут серед людей поглибилося релігійне життя в християнському дусі, тут у візантійській державі відбувалися церковні вселенські собори, на яких западали засадничі рішення в справі віри, моралі й організації церкви. Тим способом головна вага християнства лежала довший час, бо аж до X. століття, у візантійській державі, хоча римський Папа на тих соборах та й взагалі в справах віри мав перший голос, який йому в візантійській державі признавано аж до половини XI. століття. — В звязку з високим ступнем культури в візантійській державі витворився тут величавий і блискучий обряд християнської Церкви, який відповідав тодішнім формам візантійської культури, багато величавіший, як латинський обряд, що витворився на заході, серед примітивних культурних форм. Була в візантійській культурній області також більша різноманітність щодо літургічної мови, ніж на заході, бо тоді, як там літургічною мовою була тільки латинська, то тут допущено до літургії побіч грецької також сирійську й вірменську, а врешті в IX. столітті також словянську мову.

В Україні почало ширитися християнство в IX. столітті, отже менше-більше в тому самому часі, що в альпейських слов'ян (словінців), у чехів, словаків, хорватів, сербів та болгар.

Геополітичне положення України причинювалося до того, що впливи християнства промінювали на неї найбільше з Візантії. Україна, положена над Чорним морем, мала зараз за цим морем сусіда, візантійську державу. Тим способом Україна була положена недалеко від країв, які в тих часах мали найвищу духову й матеріальну культуру. Це мало для неї дуже велике значення, бо Україна могла користати із здобутків високої культури. Почалося від матеріальної ділянки: між Україною й Візантією настали торговельні взаємини, що концентрувалися з одного боку в Царгороді, а з другого боку в Києві. Вони виходили на користь як Україні, так і Візантії, бо ж Україна потребувала візантійських товарів, а Візантія — українських сирівців. Але

для України було це першорядної ваги, що українська суспільність у зв'язку з торговельними взаєминами з Візантією познайомлювалася з її духовою культурою. Тим способом українські купці стали піонерами візантійської культури в Україні, вони теж принесли сюди християнство.

Докладної дати, коли між українцями появились християни, не можна подати, але маємо деякі дані, які стверджують, коли християнство в Україні вже існувало. А саме: арабський письменник Ібн-Хордабег у другій половині IX. століття каже, що українські купці називали себе християнами, а патріарх Фотій каже, що „Русь по своїм поході на Візантію 860. року повернулася на християнство й прийняла єпископа“. Це сталося певно в 866. році, коли-то між київським князем і Візантією прийшло до мира; тоді дружина князя, а також певно й князь Аскольд прийняли християнство. На це останнє напроваджує те, що на місці Аскольдової могили збудовано в Києві церкву. З того часу християнство поширювалося в Україні щораз більше, а в договорі Ігоря з Візантією в 944. році виступають поруч поганських українців християни-українці й навіть у списку вони вчислені на першому місці. З цього видно, що між княжою дружиною та й взагалі між вищими верствами в Києві християнство було вже тоді поширене. В першій половині X. століття була вже в Києві навіть церква св. Іллі, для християнської громади. В таких обставинах не було нічого надзвичайного, що княгиня Ольга прийняла християнство. Не знаємо, де княгиня Ольга охрестилася, але те, що їдучи в 957. році вона взяла з собою священника з Києва, показувало, що вона з християнством познайомилася вже в Києві, а не щойно в Царгороді. Київська держава та й взагалі Україна ставала християнською. — Тим способом подія з 988. року, в якому князь Володимир Великий прийняв християнство й разом з ним мешканці Києва, не була подією, яка нагло з'явилася, а була це подія, що мала вже передтим підготований ґрунт. Словом, Україна вже перед 988. роком почала йти шляхом, що мав з українських поганських племен зробити християнський народ. Християнська громада зростала в Києві та й у всяких інших українських містах і тим

способом поганство стрінулося в Україні з християнством. При стрічі тих двох релігій мусіло прийти до перемоги християнства над поганством; християнство було занадто високою релігією, щоб інакше могло статися. При гарному розвитку матеріальної культури в Україні духовна культура не могла стояти на місці. Її розвиток був зв'язаний з прийняттям християнства, Україна мусіла скоріше, чи пізніше стати християнським краєм.

Могло стояти хіба одно ще питання: чи Україна прийме християнство з Візантії, чи з Риму? Ясна річ, Україна могла прийняти християнство безпосередньо з Риму. Латинська церква провадила енергійно місію пропаганду й коли на заході вона здобула для християнства Британію та Ірландію, а на сході місію пропаганда зайшла до Болгарії й якийсь час в IX столітті здавалося навіть, що Болгарія ввійде в тісний зв'язок із Римом, то ця пропаганда могла зайти також і в Україну, а знаємо, що за княгині Ольги були навіть з німецького боку проби такої пропаганди. Але далеко правдоподібніше було, що Україна прийме християнство таки з Візантії. Християнство й так було вже поширене в Україні в візантійському обряді зо словянською літургічною мовою, а взаємини з Візантією дали існували й ставали навіть щораз більше оживлені. Треба було тільки якоїсь особливо корисної ситуації, а християнство в візантійському обряді могло стати державною вірою в київській державі. Така ситуація настала за часів князя Володимира Великого.

Князь Володимир Великий (980—1015) належить до дуже визначних історичних осіб не тільки в історії України, але взагалі в усесвітній історії. Організуючи свою державу, він напевно дійшов до висновку, що замало опиратися на традиції, чи на династичній ідеї, щоб київська держава була під організаційним оглядом добре сціпленою, він знав, що їй треба було ще дати добру моральну підставу, треба було її оперти на якійсь вищій ідеї, на якихось духових елементах. Поганська релігія не надавалася до того, вона не мала якоїсь організаційної форми, з якою могла б зв'язатися київська держава, а духовість давньої словянської поганської релігії, відповідна для народу з примітивною культу-

рою, не вдовольняла вже цих суспільних верстов, що мали нагоду познайомитися з високою візантійською культурою. Їм треба було чогось інакшого, чогось вищого, вищої культури, вищої релігії. Це розумів дуже добре Володимир Великий. Для нього стало ясне, що його народ, що його держава, мусить спертися на християнській релігії. А ця релігія не була йому чужа, він мав її перед собою в Києві та й у реляціях українських купців, що перебували в візантійських землях. І він упевнився, що християнська релігія не тільки є досконалою релігією, але що вона, оформлена в добре організованій церкві, може стати таким вельми позитивним чинником для київської держави, яким вона була для Візантії. І ці два мотиви: один чисто ідейної, а другий матеріальної натури викликали в світогляді Великого Володимира konieczність прийняття християнства: А опісля прийшли такі події, які довели до того, що князь Володимир здійснив свої замисли. Сталося так, що в візантійській державі вибухло в 987 році повстання проти цісаря Василя II. Повстання підняв полководець Варда Фока в Малій Азії. Він дуже скоро опанував цілу Малу Азію й зо своїм військом станув над Босфором, щоб ударити на Царгород. Перед візантійським цісарем станула несподівано велика небезпека катастрофи тимбільше, що військові сили Фоки мали перевагу над цісарськими військами. В такій ситуації цісар постановив шукати чужої помочі й тоді його очі звернулися на Україну, на київського князя Володимира. В тім не було чогось незвичайного, бо ще недавно, перед тридцяти роками, візантійський цісар Никифор Фока просив у князя Святослава Завойовника помочі проти Болгарії. Тепер цісар попросив помочі у князя Володимира. Володимир обіцяв прислати поміч, але за те зажадав, щоб цісар видав за нього свою сестру, Анну. Таке жадання князя Володимира не було по серці візантійським Порфірогенетам. Вони ставляли як цісарську владу, так і цісарську родину дуже високо й на тодішніх володарів в європейських державах дивилися згори. Отже й могучий київський князь та й ще до того поганин не був виїмком. Але іншої ради не було й цісар згодився на домагання князя Володимира, обіцяв дати йому за жінку свою сестру, тільки поста-

вив умову, щоб київський князь охрестився. Володимир Великий згодився на цю умову й вислав цісареві війсьсько на поміч. Ситуація цісаря відразу поправилася: війська Варди Фоки відперто знад Босфору й повстання здушено.

А тимчасом князь Володимир охрестився з початком 988. року та очікував виповнення умови з боку візантійського цісаря. Але, коли цісар не спішився з присилкою царівни, тоді князь Володимир виступив збройно проти Візантії, вирушив із військом на Крим та здобув візантійське місто Корсунь. Під таким натиском візантійський цісар виконав урешті своє зобов'язання й вислав свою сестру Анну князеві Володимирові. Зараз потім князь Володимир віддав Корсунь назад Візантії. Тепер зайнявся Володимир Великий поширенням християнства в своїй державі.

Справа поширення християнства в Україні не є така зовсім ясна, як це могло б здаватися. Передовсім про саме хрещення Володимира ми не маємо докладних вісток і не знаємо навіть, де це його хрещення відбулося, чи в Києві, чи в Василеві, чи може в іншій місцевості. Що князь Володимир поробив насамперед заходи, щоб поширити християнство в Києві, це зовсім зрозуміле, але не можна думати, що всі мешканці Києва, за одним разом і в одному дні прийняли хрещення, як це представляє літописець. Можна радше здогадуватися, що прийняття хрещення відбулося ступнево: насамперед охрестилася княжа дружина, опісля бояри, а вкінці решта людности Києва. Це сталося в 988 році так, що в цьому році Київ став християнським містом, не зважаючи на те, що могла тут бути ще якийсь час певна скількість поган. З Києва почало поширюватися християнство передовсім по містах, особливо тих, що були в тісних торговельних взаєминах з Києвом, а з міст перейшло християнство врешті також на села й Україна стала християнською землею. Цей процес християнізації України відбувався поволі, він тягнувся кілька століть, аж поки навіть по глухих закутинах України не загинуло поганство. Не можна забути й того, що населення України в княжій добі було багато рідше, як тепер, що людність гуртувалася головню тільки над ріками, по містах і недалеко від них по селах, що в У-

країні було тоді ще дуже багато лісів та й взагалі були простори ще зовсім незамешкані, що між поодинокими частинами України не було тісного зв'язку, не було належної комунікації. Це все дуже утруднювало поширення християнства. Завинив тут багато також консерватизм людности, особливо сільської, яка жила з своєю поганською релігією. А ця його давня релігія відповідала примітивному світоглядові тодішньої суспільности, вона була легше зрозуміла для неї, ніж християнство, вона не вимагала від своїх визнавців якихсь вищих моральних зобов'язань чи зглядом Бога чи ближніх, а давала їм різноманітні обряди, тісно зв'язані з їх примітивним життям і побутом. Тимчасом християнська релігія була зависокою релігією для такої примітивної суспільности. Вона була тяжча до розуміння від поганської релігії й ставляла до своїх визнавців більші вимоги. Через те поширення християнства мусіло йти поволі й тому Україна, таксамо, як і інші краї примітивної культури, стала насправді християнською щойно тоді, як її людність станула на вищому ступні культури.

Цей консерватизм української суспільности, це прив'язання її до давньої поганської релігії, мусів брати під увагу Володимир Великий тоді, як він зважився зробити християнську релігію державною релігією. І тому він не хотів поширювати християнства насильним способом і справді не робив цього та вдовольнявся меншими здобутками в цьому напрямку. Оповідання літописця про наказ Володимира топити поганських божків у Дніпрі, не можна вважати достовірним, бо ж це було б безпотрібним подразнюванням української суспільности й було б дуже нетактовним актом, а цього політикові такої міри, як Володимир Великий годі приписувати. Сам авторитет князя, який зорганізував державу, переможця в багатьох війнах та й ще до того спорідненого з найдостойнішою царською родиною, зробив те, що за князем пішла зараз не тільки його дружина, але взагалі все те, що стояло на верху тодішньої української суспільности. Християнство поширилося й стало державною релігією. — Що християнство мало величезне значення для дальшого розвитку України, то це справа, яка не вимагає дискусії. Воно да-

ло українському народові передусім правдиву релігію, обявлену Богом, воно дало йому величавий візантійський обряд, а поза тим воно принесло нам письмо й уможливило повстання українського письменства, воно дало Україні високе гієратичне мистецтво, а далі — християнство уморальнило родинне життя, піднесло під моральним оглядом суспільність, злагіднило обичаї, поліпшило становище найбільше понижених суспільних верств, і врешті християнство, звязавшись з українською державою, причинилося до зміцнення самої держави, до заведення в ній ладу й порядку. Словом, християнство, це чинник першорядної культурної ваги.

Через те все прийняття християнства Україною є вельми важною, є найважливішою подією в історії України, а рік 988 найважливішою її історичною датою. Це така подія, яка своїм ясним промінням киненим перед 950-ти роками, розяснює нам нашу теперішню дійсність і додає Україні сили йти по шляху, назначенім їй Провидінням.

3. Тарнавський

НАД УКРАЇНОЮ ХРЕСТ ЗАПАЛАВ

Сцена представляє лісову поляну. Довкола густі кущі. Посередині курган, а на ньому старезний, кри-слатий дуб. У його тіні ідол божка Світовида. Це чо-тирогранний, деревляний стовп, що на ньому вгорі на кожній стіні примітивно вирізьблене людське обличчя. Ідол розмальований красками.*)

Ніч. Довкола темно. Глухий, лісовий пустар. Сце-на освітлена лиш настільки, що видно зариси ідола. Кілька хвилин сцена порожня. Згодом із правого боку входить словянський воїн. На голові в нього гостро-кінчастий шолом. Одягнений у кожух, вивернений во-лоссям наверх, або в залізну зброю.¹⁾ Білі полотняні штани й личаки, від яких ремінці обвивають ноги май-же до колін. За широким поясом топір. Лице суворе, довгі вуса. Входить на сцену боязко, з видимим о-страхом. Майже рівночасно появляються на сцені злі-ва і зправа дві жіночі постаті, одягнуті в довгі, білі о-дяги з широкими рукавами. Постаті стають обабіч сце-ни, звернені лицем до глядачів, при самій куртині. З лі-вого боку стає I. постать, а з правого II. Кілька хвилин павзи. Воїн поволі підходить до кургану. Розсипає пе-ред ідолом тричі пригорщами зерно. Далі поважно клониться перед стовпом. Потім приклякає на обидва коліна й простягає до ідола руки благальним рухом. Припадає лицем до землі і так триває якийсь час.

I. і II. ПОСТАТЬ (говорять разом, поволі й розмі-рено): Наболілий душею воїн, син українського черно-зему, гнаний турботами й горем, припав до стіп Сві-товида...

*) Образок Світовида поміщений у книжечці „Світло з не-ба в Україні“ на стор. 17. ¹⁾ Диви образок кн. Святослава в цій самій книжечці, стор. 32.

I. ПОСТАТЬ: І став його благати....

II. ПОСТАТЬ: Душу свою перед ним розкривав у жалібній скарзі...

I. ПОСТАТЬ: Помочі прохав....

II. ПОСТАТЬ: Шукав розваги та поради....

(Павза. Воїн підіймається й знову благально простягає до ідола руки, а потім іще раз припадає до землі).

I. ПОСТАТЬ: Та деревляний ідол уперто мовчав.

II. ПОСТАТЬ: Не вислухав скарги німої...

(Павза. Воїн устає з землі й випростовується на весь свій зріст. Хвилину гостро вдивляється в ідола з затисненими п'ястуками).

I. ПОСТАТЬ: І пробудилася душа убога слов'янина.

II. ПОСТАТЬ: В ній народився бунт!

I. ПОСТАТЬ: Проти тьми й суєвіря! (Павза. Воїн добуває зза пояса гострий, лискучий топір і поволі підносить його понад праве плече, набираючи сильного розмаху).

II. ПОСТАТЬ: Виймив зза пояса топір гострений.

I. ПОСТАТЬ: Замахнувся дужими руками.

II. ПОСТАТЬ: Блиснула кована сталь...

I. ПОСТАТЬ: І страшний удар підтяв стовп Світо-вида.

(Рівночасно Воїн виконує всі ті рухи, себто вдаряє топором раз, вдруге й утретє. В тому менті, як він ударив перший раз, чути далекий голос дзвона. На сцені розвиднюється, входять три постаті. Всі вони біло одягнуті, подібно, як і дві перші. Одна з них, середуща, несе в руках великого хреста. Постать зліва неї несе велику, ковану книгу, а постать зправа — біле ягня. Постаті входять із правого боку. Світла щораз більше. Постаті поволі підходять до кургану. Воїн ударив востаннє, ідол упав. У тому саме менті постаті стають на кургані й уставляють хрест на тому місці, де стояв ідол. Постать із книгою сідає на поваленім ідолі та розгортає на колінах книгу. Постать із ягнятком приклякає з другого боку хреста. За спеною чути здалека спів: „З нами Бог, розумійте язици і покоряйтеся!“ Пі-

сня зразу тиха, опісля могутніе, а далі знову стае ти-
хіша й зовсім замовкає. Довкола багато мягкого, ла-

Поволи.

Хорал.

обробив Б Кудрик.

1ma volta pp., 2da volta p e cresc.

Сопрани:
Альти:

Тенори:

Баси:

гідного світла. Воїн, зачудований появою постатей, зразу з острахом дивиться на них, а далі припадає до стіп хреста).

I. ПОСТАТЬ (починає говорити тоді, як пісня вже затихає): Проходили століття... Як дощу каплі канули в землю. Сіялось Христове слово по Україні й хрест Його святий палахкотів.

(Павза. На сцену входять із усіх сторін почерзі: боярин, міщанка з княжих часів, збройний козак, селянин, інтелігент, робітник у фартусі з молотом у руках, постаті, що представляють українські регіональні типи: бойки, гуцули, лемки, поліщуки, полтавці й т. д., малі діти з китицями квітів, що їх розсипають, а врешті вояки з останніх визвольних змагань. Постаті мальовничими гуртами розташовуються по всій сцені.

II. ПОСТАТЬ: Приходили нові люди. В мирний час, чи в вир воєнної хуртовини з Його імям на устах, з

Його вірою в серці... Промошували шляхи, вибивали для народу тверді дороги в майбутнє.

I. ПОСТАТЬ: І всіх їх, усі племена, всі роди й усі стани злучив в один народ Христовий знак, що запалав над Україною.

II. ПОСТАТЬ: Україно!

Зо сну тебе збудила віра,
Защіплена в серця народу-поганіна,
Що в божища, з каміння різьблені повірив
І духом низько падав, нидів марно, гинув.
Він божкам слав у дар кадильні дими,
Клонився вітрові і сонцеві і зорям, —
Аж вивів духа з тьми князь мудрий Володiмир,
Державу-велета від моря аж до моря.
В Дніпрі скупав гріхи народу і сторошив
Всі божіща з каміння, міді і опоки.
Сповнилися Андрея віщі словеса пророчі:
Над Києвом заблис вогнями хрест високий!

I. ПОСТАТЬ: Україно!

Колишня земле християнська, княжа земле,
О срібний спомине невольного народу!
Тебе боялися Візантії твердині,
Тебе боялися шалені орди Сходу!
Про тебе слава йшла ген на далекий Захід,
Тобі клонилися чужі, могутні трони!
Сьогодні — Боже наш! — на рідних нивах жаж
І голод і печаль і кнут катів червоних...
А де колись церкви, злотисті, ясні бані,
Хрести пишалися — там кров, там зойк, там
[тюрми!]

ВСІ ПОСТАТІ, ЩО Є НА СЦЕНІ (підносять праву руку як до присяги й звернені лицем до хреста говорять):

Підём, підём усі на бої довгожданні.
І Київ буде наш по довгім лютім штурмі!
(руки опускаються):
Із нами сам Христос і Юр, Христовий воїн,
Із нами дух святий князя Володимира;
Замовкне вже на все плакуча піснi ліра

І вдарить волі дзвін на ясні, вольні бої —
І Київ буде наш!

I. і II. ПОСТАТЬ (разом): О рідна земле бідна,
Що стогнеш у ярмі червоного Нерона!
Молися і чекай на поклик волі дзвона
І вір, що будеш ще могутча і свободна!
В Софії вдарять враз сріблисті волі дзвони
І в небо полетить молитва вдяки шира...
Від зла і злоби тьми народ наш охоронить
Десніця Божого Князя Володиміра!

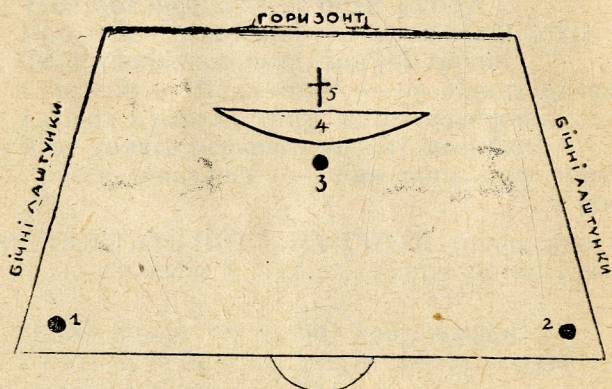
Після закінчення тієї рецитації картина залишається
непорушно ще кілька хвилин (живий образ). Зана-
віса поволі опадає.

ЗАМІТКА: Кінцева рецитація є твором Р. Дурбака (див.
стор. 17.). Якщо місцеві умовини не давали б змоги вивести
при кінці збірної рецитації, то закінчити сцену словами II. Поста-
ті: „Над Києвом заблис вогнями хрест високий“.

РЕЖИСЕРСЬКІ ЗАВВАГИ до сценки „Над Україною хрест запалав“

Виведення картини. При виведенні сценічної картини „Над Україною хрест запалав“ треба стеретися всякого шаржу (пересади). Сцені треба надати поважного й достойного характеру. Всі постаті, що виступають, повинні поводитися на сцені поважно та спокійно, але свobodно. Треба подбати про гарні одяги; характеризувати дискретно. Обстанову сцени дбайливо підготувати. Режисер заздалегідь підшукає всі особи, що братимуть участь у картині та привчить їх, як мають на сцені поводитися та які займати місця, щоб акція йшла справно й не рвалася. Дві постаті (рецитаторки) повинні стояти весь час звернені лицем до глядачів. Вони мусять дуже добре знати свої ролі, щоб їхні слова відповідали рухам воїна.

Особливо важне на сцені витримування павз. Павзи зазначені в тексті витримувати тим способом, що їх

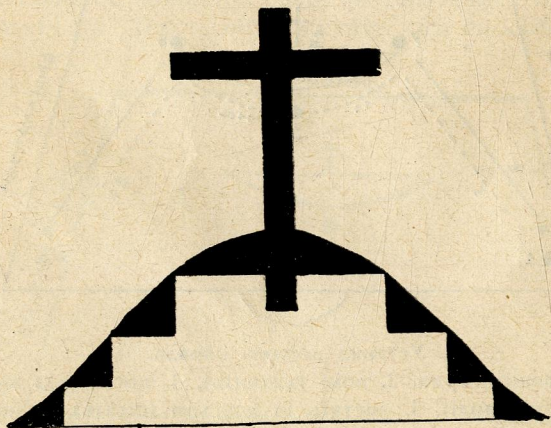
Ситуаційний план сцени.

1. і 2. рецитаторки, 3. воїн, 4. курган, 5. хрест (раніше ідол Світовиди).

ноша з різних околиць України, Українські Січові Стрільці, козаки й інші. Ясна річ, що на малих сценах не всі вчислені постаті мусять виступати. Треба обмежитися до тих, що їх можна відповідно вивінувати. Повинні все ж таки вийти Січові Стрільці, робітник, інтелігент, двоє, чи троє селян у ноші питомій для даної околиці та малі діти в національному одязі.

В кінцевій сцені постаті уставляються осьтак: Найближче хреста, з двох боків стають два Українські Січові Стрільці, а найближче глядачів, зараз при рецитаторках, з правого боку робітник, з лівого інтелігент. За ними рівними рядами аж до стіп хреста стають інші постаті. Якщо постатей багато, уставляються в два ряди, як це зазначено на пляні (рис. ч. 2.); перший ряд (ближче середини) клячить, другий стоїть. Усі звернені лицем до хреста. Перед курганом півкругом клячуть малі діти з руками зжогненими як до молитви.

Сцена. Горизонт: лісова околиця з намальованим дубом. Бічні лаштунки: дерева й кущі. Курган (могила) гл. рис. 3., півкругла, висока на 1 метр, при підставі широка на півтора метра. Боки лагідно опадають. За

Курган від сторони лаштунків.

Чорним зазначена могила, позад неї ступні, що нагорі мають виріз, потрібний до уставилення зразу ідола, а згодом хреста.

цією приставкою уставити три ступні (сходи), як на рисунку. На найвищому ступні пробити діру, щоб у ній поставити зпочатку ідола, а пізніше хреста.

Реквізит: Хрест з легкої дошки, одне рамя довге на 1.90 м., друге на 1.30 м., помальований чорною (або, якщо темне тло, білою) фарбою.

Ідол Світовида теж зробити з дошок та розмалювати як на рисунку в книжці „Світло з неба в Україні“. Ідола прикріпити тонкими дротами до стелі, щоб після удару воїна не падав із голосним грюкотом, тільки лагідно спущений, легко повалився на землю.

Книга велика, товста. Найкраще євангелія. Ця книга символізує закон і освіту, що разом із Христовою вірою запанували в Україні.

Ягня. Шкіру з білого ягняти випхати сіном та оформити на вид ягняти.

Топір можна зробити з дерева, вістря розмалювати срібною фарбою.

Світляні ефекти. Світла вживати багато, зразу притемненого, опісля ясного. Було б добре користуватися колірним світлом (червоне, синє, зелене), але в дискретних, не яскравих відтінках. Картина набере через те барвистости й м'якості, а цілість вийде гармонійна. Хрест освітити, по змозі, сильними рефлекторами.

ДЕКОРАЦІЯ СЦЕНИ ТА САЛІ

Якщо академія має кінчитися поданою в цій книжечці сценічною картиною, то треба сцену так уладити, щоб зміна декорацій не зайняла багато часу та не вимагала багато труда. Головну увагу звернемо на горизонт сцени, зазначений на рисунках (ч. 1. і 2.). На час академії цей горизонт приберемо великим національним прапором, що сягатиме від стелі до долівки. На ньому посередині завісимо велику відзнаку Свята Християнської України (диви обгортка книжки), побільшену так, щоб її висота виносила принайменше 1 метр (це зрештою узалежнимо також від величини салі та сцени). Побіч цієї емблеми з двох сторін завісимо образи князя св. Володимира Великого та св. княги-

ні Ольги. Під образами уставити на струнких, високих столиках китиці гарних квітів. Столики теж прикрасити національними прапорами та рушниками. Для зміни декорацій до сценічної картини вистарчить усунути ці прикраси й залишити горизонт із намальованою вільною лісовою околицею. Уставити посередині приставку, а за нею ступні та ідола.

До декорації салі покористуємося теж емблемами Свята Християнської України, мальованими на відповідної величини щитах з картону (мусять вони бути на половину менші від емблеми на сцені), а також гірляндами зелені, вишиваними рушниками та маленькими жовто-блакитними хоруговками. Розміщувати ці прикраси зо смаком, без надмірного переладовання, щоб викликати в публики естетичне вражіння та святочний настрій.

В И Б І Р П І С Е Н Ї

Подаємо тут список поважних музичних творів, переважно релігійного змісту, приступних до виконання для пересічного мішаного, згл. мужеського хору. В список увійшли тільки ті твори, які можна тепер набути в книгарнях, тому зазначаємо також ціни. Для легшої орієнтації подаємо також, чи даний твір тяжкий, чи легкий, а саме: твори тяжчі означуємо буквою „т“, середньо-тяжкі буквою „с“, а легкі буквою „л“.

МІШАНІ ХОРИ:

1. Б. Кудрик: **БЛАЖЕННИЙ МУЖ**, мотет, слова Тараса Шевченка; (с).
2. Б. Кудрик: **ПРИ ШЕЛЕСТІ СЯГІВ І ЛЕНТ**, сл. У. Кравченко (с) (обидва твори видав Діл. Комітет Свята Христ. України й можна їх набувати разом у ціні 2.00 зл. за примірник).
3. Д. Бортнянський: **ГОСПОДИ, СИЛОЮ ТВОЄЮ** (т)
ціна 2.00 зл.
4. Й. Кишакевич: **ВСЕСИЛЬНИЙ БОЖЕ** (с) ц. 2.00 зл.
5. „ : **ЕВХАРИСТІЙНІ ПІСНІ** (л) ц. 2.00 зл.
6. „ : **РАДУЙСЯ МАТИ** (кантата) з форт.
(т), ціна 3.00 зл.
7. М. Лисенко: **КАМО ПІДУ ОД ЛИЦА ТВОЄГО** (с)
ціна 1.20 зл.
8. „ : **КАНТ РОЗПЯТТЮ ХРИСТОВУ** (т),
ціна 1.50 зл.
9. „ : **ПРЕЧИСТАЯ ДІВО МАТИ** (с) ціна
0.30 зл.
10. М. Березовський: **ЧАШУ СПАСЕНІЯ ПРИІМУ** (с),
ціна 0.50 зл.
11. „ : **ТВОРЯЙ АНГЕЛИ СВОЯ ДУХИ**
(т), ціна 0.50 зл.
12. „ : **ВО ВСЮ ЗЕМЛЮ** (л), ц. 0.50 зл.

13. Б. Кудрик: ПАСЛИ ПАСТИРІ (с), ціна 1.00 зл.
14. „ РАДУЙСЯ ЦАРИЦЕ (л), ціна 1.00 зл.
15. Я. Яциневич: СЛАВА БОГОВІ (л), ціна 0.50 зл.

МУЖЕСЬКІ ХОРИ:

1. Б. Кудрик: ХВАЛІТЬ ДІТИ ГОСПОДА (с), ц. 1.00 зл.

ЖІНОЧІ Й ДИТЯЧІ ХОРИ:

1. Б. Вахнянин: З НАМИ БОГ, слова В. Щурата, (с),
в співанику „Гей же разом“, ці-
на 2.50 зл.
2. Й. Кишакевич: ВСЕСИЛЬНИЙ БОЖЕ (л), ц. 2.00 зл.
3. „ : ПІСНІ ПІДЧАС ЧИТАНОЇ СЛУЖБИ
БОЖОЇ (л), ціна 2.00 зл.
4. Я. Ярославенко: В РОЖЕВИХ БЛИСКАХ, 10 пісень
до слів У. Кравченко, ціна 1.00 зл.

В ювілейному році

появилися досі крім книжки „Світло з неба в Україні“, виданої Діловим Комітетом Свята Християнської України, ще такі популярні видання, присвячені великій події:

1. Ол. Буць: **Хрест на Україні**, Християнська Книжка, В во „Мета“, стор. 32.
2. О. Годунько: **Перші промені**, оповідання з перших часів християнства, накл. В-ва „Наш Приятель“, стор. 32.
3. Т. Коструба: **Володимир Великий, Будівничий української держави**, Бібліотека Т-ва „Скала“, стор. 32.
4. А. Лотоцький: **Св. Володимир Великий**, життєписне оповідання, В-во „Криниця“, Перемишль, стор. 64.
5. А. Лотоцький: **І засіяла Божа благодать на київських горах**, оповідання про хрещ. України, В-во „Просвіта“, стор. 48.
6. о. М. Ріпецький: **Святий Володимир Великий, Володар і Хреститель України**, Б-ка рел. освіти, Жовква.

З М І С Т

Загальні завваги	3
В. Глібовицький: Слава Христу — Володареві У- країни (промова)	8
Ю. Редько: Володимирів дар (промова)	12
ВИБІР ПОЕЗІЙ:	
1. В. Щурат: З нами Бог	15
2. У. Кравченко: При шелесті стягів і лент	16
3. Р. Дурбак: 950 літ під Христовим прапором	17
4. Ю. Дараган: Київ	18
5. О. Мошура: 988	19
6. Я. Савченко: Дзвони визволення	19
7. У. Кравченко: Під захистом Святої Діви	20
8. Б. І. Антонич: Співай, душе моя	22
9. Ф. Невестюк: Молитва	22
10. О. Бабій: Хрещення України	23
11. Я. Вільшенко: Під ювілейним хрестом	27
12. „ : Дитяча молитва	30
13. „ : В день ювілею	30
14. Б. Лепкий: Не хияйте вділ прапора	32
Ом. Терлецький: Найбільша подія в історії Укра- їни (реферат)	33
З. Тарнавський: Над Україною хрест запалав (сцен. картина)	41
Технічні вказівки	46
Вибір пісень	51

Згідно з умовою з Т-вом Св. Андрея у Львові

Народна Торговля

зі своїми складами в краю є самотнім доставцем **богослужебних вин** для Всеч. Духовенства. Для Хв. церковних Брацтв поручаємо **свічки і кадило**

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

об'єднує споживачів по містах і доставляє для своїх членів всі споживчі товари й артикули для домашнього ужиткування.

На Бога уповай і рук прикладай !

каже мудра проповідка—і тому ми радимо ощадно орудувати своїм грошем— а ощадности складати

в **ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ** у Львові, Словацького 14
ФІЛІЯ БАНКУ: Станіславів, вул. Собіського 11

Банк виконує **всякі банкові чинности.** — Переводить **інкасо** у всіх місцевостях в краю і **на чужині.** — Купує і продає цінні папери.— Приймає і виплачує **ощадностеві вклади** в злотих у золоті, **фінансує** торговельні і промислові **підприємства** та **уділяє позичок** передовсім своїм вкладчикам.

У всіх краях Європи й Америки власні кореспонденти.

Чи серед молоді вашої місцевости вже поширений
найкращий виховний журнал

„Українське Юнацтво“?

„Українське Юнацтво“ пропагує християнсько-націоналістичну ідеологію, ставить перед очі молоді ідеали й високі завдання, подає всесторонні інформації про життя молоді інших народів та приносить багаті відомості з різних ділянок знання й життя

Річна передплата виносить 2 зл.
піврічна 1'20 зл. поодиноке число 0'20 зл.

Адреса: „Українське Юнацтво“, Львів, вул. Петра Скарги 5.
Число розрахункового переказу 74.

КОЖНИЙ УКРАЇНЕЦЬ - ІНТЕЛІГЕНТ

ІДЕОЛОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ Ч И Т А Є

„Католицька Акція“

вістник Генер. Інституту Кат. Акції
гр. кат. Галицької Церк. Провінції,
що виходить квартално двоаркуше-
вими зшитками та промовує
шлях великій ідеї оновлення люд-
ства серед української суспільности.

Річна передплата 2 золоті

Адреса Редакції й Адміністрації:
Львів, Новий Світ ч. 22 парт.

(35 коп.)

РЛ

2487

1,56

1986 р.

5655

~~РЛ~~

З НАМИ БОГ

Матеріали до улаштування ювілейних
академій у 950-ліття Хрещення України

Л Ь В І В
1 9 3 8